

УДК 008

Шевчук Олександр**ПРОЦЕС ФОРМУВАННЯ ІДЕНТИЧНОСТІ
В УМОВАХ ПОСТМОДЕРНОЇ РЕАЛЬНОСТІ**

Світ і досі ставить перед особистістю найрізноманітніші питання. Процес пошуку відповідей на ці питання означає саме життя, проживати – значить шукати відповіді на питання, при чому самих відповідей може й не бути апіорі. Принаймні чітко окреслених відповідей. Проте ухилитися від пошуку – неможливо, оскільки припинити шукати, означає припинити існувати. Крім того, одного алгоритму пошуку теж немає, кожне нове покоління починає процес шукання наново, жодні випрацювані до цього рецепти не діють, кожен розпочинає цей шлях спочатку.

Одним із таких ключових питань є питання, які безпосередньо торкаються її буття, осмислення людиною навколишньої реальності. Відповіді на ці ключові питання мають безпосередній вплив на формування ідентичності. Адже саме поняття «ідентичність» («Identitas») походить від латинського слова «idem», що дослівно означає «той самий» [2, р. 2]. Отже, поняття «ідентичності» передбачає певне поняття сталості, цілісності, безперервності. Осмислення проблеми «ідентичності» тісно пов'язане зі спробами розуміння того, які особистість розуміє навколишню дійсність. Теорія ідентичності зародилася в колі психологів як спроба зрозуміти внутрішній світ людини. Першопочатково психоаналітики вважали, що людиною керує незвідана сила, яку назвали «алієн» («alien»), від чого психоаналітиків спочатку називали «алієністами» [1, р. 2]. Отож ідентичність як деяке учення про особистість залишалося за межами пізнання, але непокоїла своєю незвіданістю, однак від того не менш важливою проблемою. Проблема пошуку ідентичності полягає у розумінні, дослідженні незнаного, закритого, особистісного світу. Однак зрозуміти внутрішній світ неможливо без чіткого розуміння світу зовнішнього. Часто людина розуміє власне місце у світі, якщо чудово розуміє світ. Хоча б у загальних, часом цілком абстрактних рисах.

Ідентичність цілком невіддільна від часу, від історичної та культурної епохи, в межах яких живе людина. Можна зазначити, що ідентичність є певним невеликим відбитком епохи в особистісному світі людини, віддзеркаленням часу в особистісному, індивідуальному просторі людини. Ідентичність також можна порівняти з палімпсестом, на якому проступають помітні сліди часу, які створюють єдиний малюнок особистості. Новий час ставить перед особистістю нові проблеми та завдання. Епоха постмодерну ставить нові закони, які часто сама й спростовує: теперішність скасовує усі усталені, традиційні норми співжиття. Теперішність знаходиться між двома культурними й історичними пластами, коли традиціоналізм помер, а лібералізм ще не народився. І чи не єдиною окресленою цінністю є свобода. Як певний абсолютний вимір і прагнення, як певний кінцевий пункт, який часто можна й не досягти. Свобода в новому часі нагадує майже казкову Шамбалу, яка вражає своєю величчю, проте досягти її нікому не вдалося. Принаймні задокументувати факт свого перебування там. Іншим важливим чинником, який впливає на формування ідентичності в теперішності – це підрив довіри до соціальних інститутів. Сучасна людина до кінця не довіряє, ані владі, ані моральним авторитетам, ані церкві. Ідентичність сучасної людини – антагоністична. Будучи в більшості освіченою, сучасна людина воліє самотужки створювати власне уявлення про дійсність, тим самим протиставляючи себе усталеним конструкціям суспільних інституцій. При чому процес конструювання власного бачення світу так само, як і самого себе, не є до кінця самостійним: особистість конструює власний персональний світ опираючись на впливові інших філософських концепцій, мистецьких творів, політичних ідеологій. Відхиливши традиційні норми, усталені рамки, сучасна людина знаходиться в безкінечному процесі пошуку себе.

Література:

1. Frager R. Personality and Personal Growth / R. Frager, J. Fadiman. – New York : «Harper Collins College Publishers», 1976 – 474 p.

2. Lawler St., Identity: Sociological Perspectives. – Cambridge : «Polity Press», 2008. – 168 p.